

"מפרי הארץ"

"פרשת תצוה"

"שם המפורש"

**"וַתֵּת אֱלֹהֵינוּ הַמְשַׁפֵּט אֶת־הָאֹרִים וְאֶת־הַתְּמִים וְהָיוּ לְלֵב אֱהָרֹן בְּבֹאוֹ לִפְנֵי ה' וְיֵשָׂא אֱהָרֹן אֶת־
מִשְׁפַּט בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְלֵבָבוֹ לִפְנֵי ה' תְּמִיד"**

כתר יונתן: ותתן בחושן המשפט את האורים שמאירים דבריהם ומפרסמים סודות של בית ישראל ואת התומים שמשלימים במעשיהם לכהן הגדול שביקש למוד מן לפני יי בהם, **שבהם חקוק ומפורש שמו הגדול והקדוש שבו נבראו שלש מאות ועשר עולמות וחקוק ומפורש באבן שתיה שבה חתם אדון עולם פי התהום הגדול מן ההתחלה וכל מי שמזכיר ההוא שם הקדוש בשעת צרה ניצל וסודות מתגלים** ויהיו על לבו של אהרן בזמן בואו לפני יי וישא אהרן את דין בני ישראל על לבו לפני יי תמיד

דרשות הר"ן: [הדרוש השלישי] **ושמא תאמר שכיון שרצה השם יתברך שיהיה כהן גדול משמש בשמונה כלים אשר החשן מכללם, זכה אהרן לזאת המעלה מצד כהונתו, אין הענין כן,** כי החשן אינו מגיד העתידות מצד היותו חשן לבד, אבל מצד האורים והתומים שהיו בין כפלויו שלא היו מכלל בגדיו, והראיה עוד בזה שהאורים והתומים לא הוזכרו כאן בסדר ואלה פקודי במעשה הבגדים כלל כמו שכתב הרמב"ן ז"ל (שמות כח ל), כי אמר (שם לט ח) ויעש את החשן, ולא אמר ויעש את האורים ואת התומים, כי לא היה זה ממעשה האומנים כלל, אבל משה לבדו נצטווה בדבר כמו שנאמר בפרשת ואתה תצוה (שם כח ל) ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים, וכן עשה כמו שאמר בפרשת צו (ויקרא ח ח) ויתן אל החשן את האורים ואת התומים, הנה כל זה מורה שאין ענין אורים ותומים מכלל בגדי כהונה, ואם כן למה זכה בו אהרן.

לפיכך דרשו רבותינו ז"ל שזכה לגמול טוב באותו ענין בעצמו שהראה טוב לבבו, שעם היותו קודם למשה בנבואה לא נתקנא בו כשנבחר לנביא, ולפיכך זיכהו השם יתברך בחלק הנכבד בהגדת העתידות, אף על פי שלא היה ראוי לעניני הכהונה, אבל מאשר לא נתקנא בנבואת משה זכה בהודעת העתידות [באופן] שוה לנבואה או יותר ממנה, שכבר הודיעונו רבותינו ז"ל בפרק בא לו כהן גדול (יומא עג ב) שהעתידות הנודעות על ידי אורים ותומים מחוייבות יותר מהידועות בנבואה. אמרו שם אף על פי שגזירת הנביא חוזרת, גזירת אורים ותומים אינה חוזרת, שנאמר (במדבר כז כא) ושאל לו במשפט האורים לפני ה', מה משפט אינו חוזר אף גזירת אורים ותומים אינה חוזרת. הנה שזכה אהרן למדרגה גדולה קרובה למדרגת הנבואה, ולא עוד אלא שזכה בה לו ולזרעו, **וכל זה בשכר שנתעסק עם משה רבינו ע"ה בענין יציאת מצרים ולא נתקנא במשה.**

מלבי"ם: ונתת וגו' את האורים. פרש"י כתב שם המפורש שהיה נותן בתוך כפלי החשן שע"י מאיר דבריו ומתמם את דבריו, ולכן הזכירם בה"א הידיעה שהיו נודעים למשה ע"פ הדבור ולא הזכיר שיעשו אורים ותומים כי לא היה מעשה אומנים **רק סוד מסור למשה מפי הגבורה והוא כתבו בקדושה והיה מעשה שמים,** ופי' הרמב"ן שבשמות האורים כוון הכהן שיאירו האותיות בהחשן אל עיני הכהן. ועדיין לא ידע צרופן וכוון בשמות התומים שיבא בלבו ברוה"ק אופן צרופם, וזה תלוי ג"כ בלב הכהן ומחשבתו לכוון ברוה"ק ועז"א ונשא על לבו, ועי' בתיב"ע עוד דברים בגו.

העמק דבר: והיו על לב אהרן. יאה זכות שם המפורש מסייעא לעשות משפט ישראל דבר יום ביומו. **ונשא אהרן. שיהא מחשב בזה ולא יאה מסיח דעת מזה, אלא יהיה תמיד, על לבו. ולהזכירם בתפלתו, לפני ה' תמיד.** ויהא תפלתו בצרוף האורים והתומים ושמות השבטים להועיל.

משך חכמה: ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התומים (והיו על לב אהרן בבואו לפני ה'). לא כתוב בו "תמיד", שלא היו אורים ותומים בבית שני, שהוא מהחמשה דברים שחסרו בו [סוף פרק קמא דיומא], והוא "שם המפורש". לכן כתוב "והיו על לב אהרן" וכו' ולא "ונשא", **כי בזמן ששם המפורש בחושן הוא בגדר "ארונו שנושא את נושאו" ואינו משא כלל. אבל בלא אורים ותומים כתיב "ונשא אהרן" שמרגיש משא קצת.** וכן דרשו ז"ל באבות דרב נתן על קרא (דברים ט, יז) "ואתפוש בשני הלוחות. ואשברם" - והלא היו בידו, ומאי שייך "ואתפוש" רק שקודם שפרח הכתב מעליהן לא היו למשא, וכיון שפרח הכתב נעשו משא, ותפש אותן כפי שתופס משא בידו, יעויין שם היטב.

דגל מחנה אפרים: ונתתה אל חושן המשפט את האורים ואת התומים והיו על לב אהרן וגו' (כח, ל). יש לפרש בזה בדרך רמז **האורים דא יראה שיש בו אותיות יראה התומים לשון תמימות ואחדות דא אהבה מספרו אחד, והיו על לב אהרן היינו שיהיה בלב שלם בכל לבו שתי בחינות אלו יראה ואהבה.**

"לכבוד שבת קודש"

הלכות פורים קטן

ה' מה הדין לצום בערב פורים קטן?

תשובה: יש לדון בזה ולכתחילה לא.
(עיין כל בו ומאירי)

ו' האם צריך להרבות בסעודה?

תשובה: מחלוקת וירבה קצת. (עיין
בסימן תרצ"ז)

ז' מ"ה בט"ו לעניין להרבות?

תשובה: אין צריך גם למרבים למ"ב
ויש חולקים. (עיין בסימן תרצ"ז)

ח' ומה הדין בחל בשבת?

תשובה: יש לדון לדעת הגר"א שנדחה
ליום ראשון. (עיין בסימן תרצ"ז)

א' האם מותר לצום בפורים
קטן?

תשובה: אין מתענים. (עיין סימן
תרצ"ז)

ב' אם קיבל תענית ליום זה?

תשובה: אפשר שחל הנדר. (עיין
סימן תרצ"ז)

ג' מתי נוהג פורים קטן?

תשובה: י"ד וט"ו אדר א'. (עיין
בסימן תרצ"ז)

ד' מה הדין תחנון ולמנצח?

תשובה: אין אומרים שני הימים.
(עיין בסימן תרצ"ז)

"כתית למאור"

קדושת לוי: ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור (כז, כ). נראה, דהנה היצר הרע מפתה לאדם לאיזה תאות רעות ואהבה רעה, ורוצה להפסיק האדם מעבודת הבורא, אך התקנה לשבר אותו ולהעלות כל המחשבות וכל התאות אל הקדושה לעבודת הבורא ברוך הוא, ויאמר האדם אל לבו: מה אם יש לי תאוה אל דבר גשמיות וסכלות, מכל שכן שיש לי להיות תאוה אל הבורא בעבודתו ברוך הוא. אם יש לי יראה מדבר גשמי, מכל שכן שיש לי לירא ולפחוד מפניו יתברך, ואז נעשה הרע כסא אל הטוב. ולכך עבור זה עשה השם יתברך שיהיה האדם מרוחק מהשם יתברך, דאם היו כל בני ישראל עובדים את השם יתברך בתמידות, לא היה השם יתברך מקבל תענוג, כי תענוג תמידי אינו תענוג. אבל כשיש התרחקות, ואחר כך האדם משבר כל המסכים ומדבק עצמו בעבודת השם, אז על ידי זה מגיע תענוג גדול להשם יתברך.

והנה הצדיק צריך להעלות כל המחשבות זרות, ולכך לפעמים נופל להצדיק פתאום איזה מחשבה זרה, והוא כדי שיעלה הצדיק המחשבה זרה בתפלתו ובדיבורו. וזה גם כן עשה השם יתברך לכבודו, כי אם לא היה הצדיק מעלה את האחרים, אז לא היה מגיע להשם יתברך תענוג מהצדיק, מחמת שהוא עובד השם יתברך בתמידות, אבל לפי שמעלה בני אדם, אז כיון שמתרבה השמחה על ידי הצדיק שמעלה בני אדם אחרים, אז גורם בעבודתו שמחה אף שהוא בתמידות. וידוע דכל המחשבה הוא אותיות מאיזה אהבה או מאיזה יראה, והנה כל המחשבות זרות באים מ'מאנין תבירין', והם נקראים אותיות שבורין כנודע, והצדיק צריך להעלות הכל.

וזהו שאמר הכתוב 'ואתה תצוה וגו' ויקחו אליך שמן זית זך', רצה לומר שתראה להעלות הכל, כל המחשבות, דהם נכללים באותיות, דהם כ"ז אתון, הם אותיות ז"ך. 'כתית' רצה לומר אותן האותיות אשר הם כתותים ושבורים, 'למאור' שצריך הצדיק להעלות ולמשוך להם הארה של קדושה. וכל זה 'להעלות נר תמיד', על ידי זה שהצדיק מעלה כל המחשבות זרות אז עליה ותענוג להארה של הצדיק אשר נקרא 'נר תמיד', רצה לומר שהוא עובד השם בתמידות, על ידי זה שמעלה אחרים אז גורם שמחה למעלה.

"מפרי הארץ"

סיבון ק"י

בעניין: היוצא לדרך, ופועלים מה יתפללו, וסדר תפלת הדרך ובהמ"ד.

ז: ההולך בדרך ממה ימנע עצמו ומה יקח עמו, באיזו שעה יצא במקום שמכיר ובמקום שאינו מכיר?

תשובה: לא יאכל כדי שביעה ויקח טלית ותפילין ופת, ויצא מנ"ץ החמה וסמוך לעירו מותר ללכת בלילה אבל לא יחיד.

ח: גמר בדעתו לצאת לדרך, ממתי יכול להתפלל תפילת הדרך, ועד מתי יכול לכתחילה ובדיעבד?

תשובה: כשיוצא מהעיר אחר שבעים אמה ועוד קצת ולט"ז אפשר גם בתוך העיר, לכתחילה תוך פרסה ראשונה ובדיעבד כל שנשאר לו ללכת פרסה.

ט: מי שדרכו עוברת בתוך כמה ערים ואין בשום דרך בפ"ע פרסה האם מברך?

תשובה: הביה"ל מסתפק בזה (נפק"מ שלא לברך בשם ומלכות מב"ב לקרי"ס וכן מב"ב לחדרה לאלעד ואחיסמך וכן מירושלים לב"ש).

י: מה צריך להתפלל קודם הלימוד ביחיד ובחבורה, ומה בגמר הלימוד, ומתי נחשב גמר הלימוד, והאם זה חובה?

תשובה: שלא ישל בדבר הלכה ושלא יטעה בלימוד ובחבורה שלא ישמח בתקלתם ושלא ישמחו בתקלתו ובגמר הלימוד הודאה ששם חלקו מיושבי בית המדרש ויאמר זאת בלילה אחר גמר לימודו, והוא חובה.

א: ההולך בדרך ויכול להתפלל י"ח בהליכה האם יעדיף להתפלל הבינו בעמידה?

תשובה: עדיף שמונה עשרה בהליכה.

ב: מי שיכול לכוון בהבינו ולא בתפילה שלימה מה דינו והאם זה גם בזמנינו, ומ"ה כשגם בהבינו לא יכול לכוון?

תשובה: יתפלל הבינו ובזמנינו לא נוהגים כן אלא אם השעה עוברת, ואם לא יכול לכוון לא התירו לו לקצר.

ג: התפלל הבינו מיושב האם חוזר?

תשובה: הפמ"ג נשאר בספק.

ד: מה מתפלל במקום הסכנה, האם זה פוטר מתפילת הדרך, והאם תפילת הדרך פוטרת מתפילה זו?

תשובה: צרכי עמך מרובים וכו' ברוך אתה ה' שומע תפילה, פוטר מתפילת הדרך וכן תפילת הדרך פוטרת מתפילה זו.

ה: כשיגיע לביתו האם חוזר ומתפלל – כשהתפלל הבינו וכשהתפלל תפילה קצרה ומ"ט?

תשובה: הבינו לא חוזר כי הבינו היא תפילה ותפילה קצרה חוזר דלעניין מצוות תפילה כאילו לא התפלל.

ו: האם יש להתפלל בלשון יחיד או בלשון רבים – בתפילת הדרך ובשאר בקשות ומה החילוק?

תשובה: תפילת הדרך בלשון רבים ותתניני לחן בלשון יחיד ובשאר בקשות בלשון יחיד כי תפילה קבועה בלשון רבים ובקשה לעצמו בלשון יחיד.

"מפרי הארץ"

"מבלית הוועד"

במהרב זיילם בישׂה דרורי שליט"א

התחיל לדון הדיוט אי פטור עתה מלדון תלמיד חכם מדין עוסק במצוה

בגמרא בשבועות ל. איתא, רב עולא בריה דרב עילאי הוה ליה דינא קמיה דרב נחמן, שלח ליה רב יוסף עולא חברנו עמית בתורה ובמצוות, אמר למאי שלח לי לחנופי ליה, הדר אמר למישרא בתגריה. ובפשוטו המכוון הוא דאם באו שני דינים בבת אחת, צריך להקדים את התלמיד חכם. והנה הריטב"א (שבועות שם) הביא פלוגתא היכא שהתחילו כבר לדון את ההדיוט והגיע תלמיד חכם, האם מפסיק את הדין בשביל לדון את הת"ח או לא, דדעת ר"מ הלוי דלצורבא מרבנן דשרינן ליה תגריה ברישא, היינו אפי' פתחו בדינא אחרינא. והריטב"א הביא מרבותיו דפליגי על הר"מ הלוי דאי עסיק בדינא אחריני אמרינן דהוי עוסק במצוה פטור ממצות כבוד התורה ופטור מלדון את הת"ח.

והנה באמת צריך תלמוד ובירור בשיטת ר"מ הלוי מדוע היכא שפתחו בדינא דאחרינא מפסיקים את הדין ודנים את התלמיד חכם, הא הלכה פסוקה דעוסק במצוה פטור מהמצוה, וא"כ הכא הוי עוסק במצוה של ושפטתם צדק (דברים א, טז) ופטור מן המצוה של כבוד התורה לדון ת"ח.

והנה ראיתי בהגהות רבי אלעזר משה הורביץ (שבועות ל.) דכתב דנראה דאם כבר עוסק בדין ראשון הו"ל כעוסק במצוה שפטור אף ממצוה חמורה, וכתב דאולי יש לחלק בין מצוה אחרת לאותה מצוה גופא כשיש עמה חומר אחר. וכוונתו דעיקר המצוה לדון זה מושפטתם צדק וכדפרש"י (כתובות קו.), ואף אם יפסיק מדין עם הארץ וידון להתלמיד חכם, ג"כ יקיים הך מצוה דושפטתם צדק במה שידון להת"ח, א"כ בכה"ג אולי לא אמרינן בהא פטור של עוסק במצוה, דהא גם כשידון לת"ח יקיים מצוה זו ונוסף עוד מצוה דעשה דכבוד התורה, ולהכי יפסיק משום עשה דכבוד התורה, דיקיים נמי כשידון לת"ח וגם מצוה זו דושפטתם צדק, וממילא בכה"ג לא אמרינן פטור דעוב"מ. וראיתי בס' תורת מיכאל (ס"ב) דנמי כתב זאת.

אמנם איכא חילוקא ביניהם, דהתורת מיכאל כתב שם את יסודו דעוסק במצוה לא פטור מאותו סוג מצוה, ולמשל כתב שם דעוסק בנתינת צדקה לעני לא נפטר מנתינת צדקה לעני אחר, ולכן עוסק בדין ע"ה לא פטור מלדון ת"ח, אמנם בר' אלעזר משה הורביץ יוצא שעוסק בנתינת צדקה שפיר פטור מליתן לעני אחר, רק הכא שיש חומר במצוה השניה, אמרינן שילך להך מצוה. ויש להוסיף דגם אי נימא דעוסק בנתינת צדקה לעני פטור ליתן לעני אחר, מ"מ הכא ליכא פטור דעוב"מ, דבשלמא התם גבי צדקה המחייב הוא העני, וכל עני הוא מחייב אחר אף שזה אותו מצוה, משא"כ המצוה לדון אינו מצוה שבין אדם לחבירו אלא בנ"א למקום לעשות משפט וזה אותו מחייב, ולפיכך ליכא פטור דעוב"מ.

וגוף דבריהם צ"ת דמאי אכפ"ל דהולך לאותו סוג מצוה, הא סו"ס הרי הוא מבטל את המצוה הראשונה. וצ"ל דהם למדו דיסוד פטורו דעוסק במצוה הוי משום בזיון המצוה הראשונה דעוזבה והולך למצוה אחרת, וסבירא להו דאם הולך לאותו סוג מצוה, לא הוי בזיון המצוה, דהא גם כשהולך למצוה השניה הרי הוא מקיים מצוה של ושפטתם צדק ועיין. ויש להוסיף דהסברא דעוב"מ פטור מהמצוה, דלמה יפסיק מהמצוה שהוא עוסק בה כדי לעסוק באחרת, שייכת דוקא כאשר הנידון הוא להפסיק ולעסוק בענין אחר לגמרי, אבל כאשר ההפסק הוא מענין המצוה הכל נחשב אחד ואין כאן

”מפרי הארץ”

הפסק, וא”כ הכא גם שהולך למצוה השניה מקיים מצות דין תורה. וראיתי נמי בס’ אורח משפט (הל’ דיינים סט”ו) דכתב כע”ז. וכן הביאו הכי משמיה דהאדר”ת.

ובגוף דברי רבי אלעזר משה הורביץ הנ”ל דאולי עוסק במצוה לא נפטר מאותה מצוה כשיש עמה חומר אחר, נתקשיתי דראיתי לרבי חיים ברלין בשו”ת נשמת חיים (סכ”ו) דנקט דעוסק בתפילה פטור מעניית דברים שבקדושה מדין עוב”מ, והביא שם דאמר זאת לר’ אלעזר משה הורביץ והסכים עימו, וקשיא דהתם נימא נמי ר’ אלעזר משה דאולי עוסק בתפילה לא נפטר מעניית דברים שבקדושה כיון דהוי אותה מצוה [דעניית דברים שבקדושה הוי מכלל התפילה] עם חומר טפי, [דהא עניית איש”ר וקדושה חמורה מגוף התפילה].

והנה ראיתי בס’ אלפי מנשה (חו”מ סט”ו) שכתב דדעת הר”מ הלוי הנ”ל דיפסיק הדין בשביל לדון התלמיד חכם, משום דס”ל דעוסק במצוה חייב כשיכול לקיים שתיהם, והכא חשיב כיכול לקיי”ש, דידון להת”ח ואח”כ ידון את ההדיוט. [ולכאור’ צ”ת מדוע חשיב יכול לקיי”ש, הא אם יפסוק הדין וילך לחכם יהיה כאן ביטול מצות כקטן כגדול תשמעון, וי”ל דכל המצוה דכקטן כגדול תשמעון איירי בששניהם שווים].

ואולי היה אפ”ל בהנך שיטות הנ”ל דמפסיק הדין בשביל לדון התלמיד חכם, דהנה בפשוטו מצות הדיינים לפסוק את הדין מקיימים דוקא בעת שאומרים את הפסק, אבל בעת כל המשא ומתן של הדין, בפשטות הוי רק הכשר מצוה. וא”כ היה אפ”ל דהיכא דעוסקים במשא ומתן של דין הדיוט, לא יפטרו מלדון הת”ח בגוונא דיכולים אח”כ לחזור ולדון את ההדיוט, וזה ע”פ מה דחזיתי בס’ אשר לשלמה (מועד סי’ ח’) דכתב לחדש דהיכא דעוסק בהכשר מצוה שיכול לעשותה אח”כ, לא פטור ממצוה אחריתא, דהא דבהכשר מצוה איכא פטור דעוסק במצוה היינו משום דהוי צורך המצוה, אבל עד כמה שיכול לעשות ההכשר מצוה אח”כ, לא חשיב הך הכשר לצורך המצוה, דהא יכול לעשותה אח”כ, וא”כ לפי”ז אתי שפיר בנידון דידן דהיכא דעוסק במשא ומתן של דין הדיוט, לא נפטר ממצוה גמורה של כבוד התורה. אמנם הא אתי שפיר רק בגוונא דעוסקים במשא ומתן ולא בשעת אמירת הפסק, וכן רק בגוונא דיחזרו אח”כ לדון את ההדיוט. אבל בגוונא דעוסקים באמירת הפסק, או בגוונא דלא יחזרו אח”כ לדון ההדיוט, שפיר ימשיכו בדין ההדיוט.

הגר”ח קניבסקי כתב לי לגבי הא דפוסק מדין תורה לתפילה משום שדין תורה חשיב כתלמוד תורה, ובמצות ת”ת ליכא פטורא דעוסק במצוה, וא”כ לפי”ז י”ל דהנך שיטות הנ”ל דנקטו שבפתחו בדינא ליכא פטור דעוב”מ, היינו כיון דחשיב ת”ת, ואף שהדין השני זה ג”כ ת”ת ואין מבטלין שינון מפני שינון, עדיפא הדין השני משום כבוד התורה. ושוב מצאתי בס’ אורח משפט (הל’ דיינים סט”ו) דכתב דמקדים הת”ח וליכא פטור דעוב”מ דזה הוי כמו ת”ת, וכתב שם עוד עפי”ז דבבא לדון לפני בית דין קרוב שנתייצב לדון לפניו שהוא קודם לשאר בעלי דינים שאין קרוביו, לפמ”ש”כ החכם צבי (ס”ע) דחייב ללמד תורה לקרובו קודם לשאר בני אדם בק”ו מצדקה שהיא חיי שעה דקרובו קודם כ”ש חיי עולם, וכיון דדין זה לימוד תורה א”כ קרובו קודם לשאר בני”א. ובגוף הדבר דדין תורה חשיב כת”ת ראה להלן בס’ קנח אות ו’ מש”כ לדון בהא.

והנה באילת השחר (שבועות ל.) כתב לתרץ את דעת הר”מ הלוי וסייעתו הנ”ל [דפוסק מדין הדיוט והולך לדון התלמיד חכם וליכא פטור דעוסק במצוה], דמתי אמרינן עוסק במצוה פטור מהמצוה זה דוקא לגבי מצוות שאין בהקדמתם שום לתא דמצוה, דאין ענין להקדים ק”ש לריפתא לעני, ולכן אומרים בזה עוב”מ פטור מהמצוה, אבל לגבי מצוות שגוף המצוה הוא להקדימו כגון הכא שמכבוד התורה מצוה להקדימו, בזה אין את ההלכה של עוב”מ פטור מהמצוה, כיון שעצם הדבר שמפסיק ומקדים הת”ח זה גופא מצוה עיי”ש. והנה הגר”ח קניבסקי השיבני [בהנך שיטות דפוסק מדין

סג "מפרי הארץ"

הדיוט והולך לדון הת"ח וליכא פטור דעוב"מ] בזה"ל "כבוד התורה עדיף (עיין כתובות קו א)". וכן אמר לי הגאון רבי משה שטרנבוך, והיה אפ"ל בכונתם ע"פ דברי אילת השחר הנ"ל.

איברא דנראה טפי דהמכוון בדבריהם הוא דעוב"מ לא פטור ממצות כבוד התורה דהוי מצוה חמורה ביותר וכדחזינן בכמה דוכתי [ראה גמ' כתובות קו. שבועות ל:]: דעשה דכבוד התורה עדיפא ודוחה עשה אחר, ולפיכך עוסק לדון עם הארץ בעי להפסיק בשביל לדון את הת"ח וליכא פטור דעוב"מ, דעוב"מ לא נפטר ממצות כבוד התורה. איברא דהדברים מחודשים דהא עוב"מ פטור אפי' ממצוה שיש בה כרת וכדאי' בסוכה כה:, א"כ לכאור' ק"ו דיפטר ממצות כבוד התורה. וצ"ל דהך מצוה דכבוד התורה חמירא טפי אף ממצוה שיב"כ. ושוב מצאתי בשו"ת מהרש"ג (ח"ה ס"א) דתירץ על הך קושיא דעוב"מ לא פטור מכבוד התורה, והוסיף דהולך לשחוט פסחו מטמא למת מצוה אף דהוי עוב"מ, וע"כ משום דאית ביה משום כבוד הבריות גדול, ובמגילה ג: מבואר דכבוד התורה אפי' דיחיד חמיר ממת מצוה, וכיון דעוב"מ חייב בקבורת מת מצוה כ"ש בכבוד התורה.

וראה עוד בשו"ע (או"ח ס"ו ד') דהביא פלוגתא בכהן שקורא קריאת שמע וקראוהו לעלות לתורה אם צריך להפסיק, והמשנ"ב (שם סקכ"ו) פסק שיפסיק מפני כבוד התורה, וצ"ב דנימא פטור דעוב"מ, וכיון דעוסק בק"ש לא יצטרך לעלות לתורה. וכתב לי הגר"ח ק"ק דעוב"מ לא פטור מכבוד התורה. והנה הגר"ח ק"ק נקט לי בפעם אחריתא דעוסק במצות ק"ש לא נפטר מלקום לחכם, משום דהוי בזיון וזלזול אם לא יקום לכבודו, והנה לפי המבואר הכא היה אפ"ל דעוב"מ לא פטור מקימה לחכם, משום דעוב"מ לא נפטר מכבוד התורה. ואולי יש להוסיף בנידון דידן דהיכא דהת"ח מגיע לבי"ד ודנים קודם את ההדיוט ליכא פטור דעוב"מ, דהוי בזיון החכם שצריך לחכות, (וראה למעלה אות א' דהבאנו מהאורח משפט דהוי בזיון שיחכה הת"ח בבי"ד), וא"כ הוי כמילתא דאיסורים דבכה"ג ליכא פטור דעוב"מ. וכ"כ לי הגר"ח ק"ק דעוב"מ ק"ש לא פטור מלקום לרבו, משום דהוי בזיון.

[ואולי זה המכוון בדברי הגר"ח ק"ק הכא דעוב"מ לא נפטר מכבוד התורה כיון דהיכא דלא מכבדו הוי בזיון והוי מילתא דאיסורים דעוב"מ לא נפטר מהא]. איברא דאולי תליא בפלוגתא דעוב"מ אי פטור מאיסורים בשב ואל תעשה, דהא הכא הך בזיון הוי בשוא"ת. וצ"ל דהיכא דהוי בזיון וזלזול שאני. וראה עוד בספרנו 'תשובות תל תלפיות' מש"כ בארוכה גדולה בכל ענינים הנ"ל. והבאנו שם עוד עשרה תירוצים בשיטת ר"מ הלוי עיי"ש.